

روشهای تدریس در کلاسهای

چند پایه

(۲)

مدیریت آموزش و پرورش عشایر فارس

معاونت آموزشی

سال تحصیلی ۹۵-۹۴

شماره ۷

برای اجرای شیوه محوری در جلسه ی دیگر همین روز برنامه ی پیش بینی شده ی آن جلسه را اجرا می کند . مثلاً"ممکن است بخواهد در پایه های دوم ، سوم وچهارم تدریس داشته باشد . بنا براین به ترتیب، پایه ی دوم را محور (۱)، پایه ی سوم را محور (۲) وپایه چهارم را محور (۳) قرار می دهد. و بقیه پایه ها به فعالیت آزادی خود آموزمشغول می شوند. برای آنکه در یک جلسه از کلاس درس همه پایه ها حداکثر استفاده را از وقت خود داشته باشند تاکید می شوددرتعیین فعالیتها ی هرپایه برای قبل ازآموزش ویا بعدازآن، برنامه ریزی دقیقی ازجانب معلم صورت گیرد . **محاسن اداره کلاس با شیوه محوری** این شیوه اداره کلاس خیلی معمول و رواج و زیادی دارد آن هم به علت های زیادی که به تعدادی از آنها در ذیل اشاره می کنیم.۱- از نظر تقسیم زمان ،آموزگار مجبور است از این روش استفاده کند(زمان لازم را برای تدریس در اختیار داریم). ۲- با توجه به استفاده از زمان از نظر جدول بودجه بندی دروس زیاد مشکل نخواهیم داشت. ۳- گاهاً دانش آموزان می توانند با استفاده از این روش دروس سال قبل را مرور کنند یا دروس سال آینده را بیاموزند (مثلاً معلم ریاضی پایه پنجم در کنار پایه چهارم تدریس می کند قتی مساحت ذوذنقه را تدریس می کند خودبه خود دانش آموز پایه چهارم آمادگی برای یادگیری بهتر این مطلب درس را در سال آینده خواهد داشت و یا حتی آن را بیاموزد کما اینکه معلمان چند پایه خیلی وقت ها این مساله را بیان کرده اند در هنگام کار جدول ضرب پایه سوم گاهاً دانش آموزان پایه دوم بهتر پاسخگو هستند). ۴- آسانترین و راحتین شیوه اداره کلاس برای اتمام دروس است. **معایب اداره کلاس با شیوه محوری:** این شیوه معایب زیادی نیز دارد که استفاده از این شیوه اداره کلاس برای مدیران چند پایه را زیاد توصیه نمی کنیم به دلایل ذیل ۱- سروصدای دانش آموزان پایه غیر محور به عنوان يك عامل مزاحم به هنگام تدریس پایه های محور در نحوه اداره کلاس این عزیزان اختلال ایجاد می کند. ۲- فعالیت های اضافی پایه های غیرمحور به عنوان يك عامل مزاحم به هنگام تدریس پایه محور می شود.

۳- در کل کلاس از نظم خاصی برخوردار نخواهد بود. ۴- معلم روی فعالیت دانش آموزان غیر محور نظارتی مستقیم ندارد و همین باعث کم کاری گروه غیرمحور می شود. ۵- کم شدن نظارت معلم روی بعضی از دروس باعث می شود که دانش آموزان فکر کنند دروس بی مانند انشا و هنر از اهمیتی چندان برخوردار نیستند و غیره.

روش گروهی : دراین شیوه ی تدریس، ماده ی درسی وموضوع درهمه ی پایه هاواحد است .دریک جلسه درسی، معلم برای آموزش به همه ی پایه ها در کلاس ازیک ماده درسی استفاده می کند.

یک گروه درسی یعنی درسی که همسان نام گذاری می شود.

برای اجرای این شیوه ، به دو صورت زیر برنامه ریزی می شود :

الف- برای همه ی پایه ها درکلاس ، یک ماده ی درسی واحد (مثلاً " قرآن یا دینی ویا...) انتخاب می شود تا در یک جلسه باهم تدریس شود . درشیوه «الف»معلم تدریس را با مطالبی که هدف مشترک دارند، همزمان برای همه ی پایه ها آغازمی کند.سپس هدف اختصاصی هر پایه را جدا گانه برای آنها ارائه می کند.از گذشته ها این شیوه برای درسهای محدودی مانند: **هنر، قرآن، دینی،ورزش** درحداکثر سه پایه ی نزدیک هم پیشنهاد شده بود. زیرا هدفها رافقط دراین درسها به هم نزدیک می دانستند. آن دسته ازاهداف رادراین درس هاکه درهرپایه مستقل باشند،معلم درهمان جلسه جداگانه تدریس می کند.

** بطورمثال: (کلاس پنج پایه)

۱- درکلاس ۵پایه ای توسط معلم ، داستانی برای پایه های اول، دوم وسوم گفته می شود. سپس از فراگیران می خواهدبراساس موضوع داستان،به دلخواه برای هرصحنه آن نقاشی بکشند .(۲۰ دقیقه)

۲- دانش آموزان پایه ی چهارم و پنجم باهم درگروه دوبایه ای قرار می گیرند. با یکدیگر به خواندن قرآن می پردازند. مثلاً "بخش قرائت آیات را به کمک گوش دادن به نوار صوتی و یا خواندن بعضی از دانش آموزان و یا معلم بطور مشترک کار می کنند. به مدت (۲۰ دقیقه) و بخش دیگر را که مستقل است معلم بطور مجزا در هر پایه به تدریس می پردازد. (هر پایه در ۵ دقیقه مستقل) ۳- یا این که ممکن است دوبایه ی اول و دوم در کلاسی به فعالیت نقاشی بپردازند. از دانش آموزان سوم، چهارم و پنجم خواسته شود در درس علوم تجربی باهم به انجام فعالیت هایی مانند: جمع آوری نمونه ها ، تهیه کلکسیون ها بپردازند ، یا پس از بازدید ، گزارشی از مکانی که بازدید کردند بنویسند ، یا در درس ریاضی به ساختن شکل های هندسی اقدام کنند . و یا ممکن است بخواهند، در کلاس به آموزش حل مساله های چهار عمل اصلی بپردازند . این ها (کاردر نقاشی، فعالیت های علوم ، آموزش مساله) نمونه هایی از آموزش درنوع « الف » به شیوه ی گروهی است. که اجرای محدودان راتحت این شرایط تا حدودی عملی می دانسته است . و یا ممکن است بخواهند، در کلاس به آموزش حل مساله های چهار عمل اصلی بپردازند . این ها (کاردر نقاشی، فعالیت های علوم ، آموزش مساله) نمونه هایی از آموزش درنوع « الف » به شیوه ی گروهی است. که اجرای محدودان راتحت این شرایط تا حدودی عملی می دانسته است

ب- یک ماده درسی واحد، مثلاً "علوم یا ریاضی ویا... در همه ی پایه ها تدریس می شود. اما هدف مشترکی ندارند و همزمان هم تدریس صورت نمی گیرد. بلکه مانند شیوه محوری هر موضوع برای هر پایه در یک جلسه به ترتیب نوبت و مستقل از یکدیگر تدریس می شود. با این تفاوت که فقط، همه پایه هادریک جلسه یک درس مثلاً "ریاضی دارند. اماممکن است در پایه ای موضوع آن جمع اعداد، در پایه دیگر واحدا اندازه گیری و در دیگری رسم شکل ،

هندسی و.. باشد. که ارتباط محتوایی یا اهداف در آن ها وجود ندارد. (یعنی همه ی پایه هادرنام ماده درسی گروه هستند.)

محاسن ذکر شده در شیوه ی گروهی:

۱- از آنجا که در یک ساعت درسی همه ی دانش آموزان درس واحدی را آموزش می بینند، معلم می تواند از برخی وسایل آماده شده (آزمایشگاهی - کارگاهی) برای چند گروه استفاده نماید. ۲- با این روش می توان دانش آموزانی را که در بعضی از دروس عقب ماندگی دارند در پایه ی پایین تر قرارداد تا جبران کمبود را بنمایند و به دانش آموزانی که پیشرفته هستند اجازه استفاده از درس پایه ی بالاتر را داد ۳ - تدریس ماده ی واحد در یک جلسه، شانس توجه به همه ی پایه ها را به یک نسبت افزایش می دهد. زیرا که زمینه ی کار معلم در محدوده ای است که هر دانش آموز میتواند به پاره ای از نکات مورد علاقه خود گوش فرا دهد و هم معلم فرصت رسیدگی بیش تر را پیدا می کند. ۴) استفاده بهینه از وقت **معایب ذکر شده در شیوه ی گروهی:** (سرگردانی دانش آموزان در بین محتوای درسی ۲) عدم رسیدگی به تفاوت های فردی توسط معلم ۳) مشکل بودن ارزشیابی تشخیصی برای شروع درس ۴) بودجه بندی کتب درسی پایه ها طوری نیست که همیشه بتوان یک ماده درسی خاصی را برای چند پایه انتخاب کرد که مشترکات و مشابهات داشته باشند بعنوان مثال پایه اول و دوم و سوم تاریخ و مدنی و جغرافیا ندارند و این دو درس در پایه چهارم و پنجم زیاد مرتبط نیستند. ۵) در تنظیم برنامه کلاسی مشکلاتی به وجود می آورد ساعت های دروس همخوانی ندارند . در این شیوه معلم باید ابتدا مقدماتی را فراهم کند و مثلاً يك درس ریاضی را که ارتباط طولی با دروس پایه های دیگر را دارد انتخاب و همزمان مفاهیم را به صورت عمودی اهداف آن را استخراج می کند و همزمان در یک جلسه به

دانش آموزان پایه های مختلف بدون جداسازی و قرار دادن يك گروه در محوریت و گروه دیگر در غیر محور به دانش آموزان ارائه دهد.

مثال ۱: گروه الف یا تدریس ماده درسی واحد یا

هدف مشترک

پایه تحصیلی	ماده درسی
اول	قرآن: معرفی حروف ناخوانا و تشدید
دوم	قرآن: اتصال قبل
سوم	قرآن: انواع حروف ناخوانا
چهارم	قرآن: ویژگی های حروف ناخوانا
پنجم	قرآن: حروف ناخوانای قبل تشدید
ششم	قرآن: قرائت قرآن با رعایت نکات حروف ناخوانا

مثال ۲: گروه الف یا تدریس ماده درسی واحد یا

هدف مشترک

پایه تحصیلی	ماده درسی (ریاضی-دایره)
اول	آشنایی با شکل گردی- رسم گردی
دوم	آشنایی با اسم دایره- رسم دایره با سکه
سوم	رسم شعاع و قطر دایره- رسم دایره با پرگار
چهارم	رسم شعاع و قطر دایره- رسم دایره با پرگار- با خط کش و یک تکه نخ محیط دایره را حساب کند.
پنجم	بتواند با استفاده از عدد پی محیط و مساحت دایره را محاسبه کند
ششم	با استفاده از مفاهیم دایره در پایه های قبل مسائل مربوط به دایره را حل کند